

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/137/2022
Identifikačné číslo spisu:	6111222135
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6111222135.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. X. XX/XX, XXX XX Ž., zastúpeného URBÁNI & Partners s.r.o., so sídlom Skuteckého 17, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 646 181, proti žalovanému H. X.É., nar. XX.XX.XXXX, bytom S.. Y. XXXX/XX, XXX XX R., zastúpenému SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, IČO: 36 862 711, o zaplatenie 6.250 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 21C/40/2012, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. júna 2020 sp. zn. 20Co/79/2018 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. júna 2020 sp. zn. 20Co/79/2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 06. marca 2018 (v poradí druhým) sp. zn. 21C/40/2012 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 6250 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi priznal voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 63,40 %.

1.1. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že okresný súd v poradí prvým rozsudkom zo dňa 31.05.2012 sp. zn. 21C/40/2012 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6250 eur, trovy konania a trovy právneho zastúpenia a v prevyšujúcej časti zamietol. Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 30.05.2013 č. k. 20Co/235/2012-87, okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, rozsudok okresného súdu zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na d'alšie konanie. V dôvodoch rozhodnutia krajský súd uviedol, že vyvstáva otázka, či pri poskytovaní peňazí nešlo o faktické podnikanie a či bolo oprávnené. Súdu prvej inštancie vytkol, že sa nevyrovnal s §-om 26 zákona o ochrane spotrebiteľa a dôvodnosťou aplikácie predpisov na ochranu spotrebiteľov ani s otázkou, či pri poskytovaní úverov nejde o protispoločenské konanie do miery naplňujúcej skutkovú podstatu v trestnoprávnej rovine, kedy by išlo o neplatnosť právneho úkonu pre rozpor s Trestným zákonom a pri nedostatku subjektívnej stránky pre rozpor s dobrými mravmi (rozsudok NS ČR 21Cdo/1484/2004). Za nevyhnutné považoval, aby okresný súd za využitia evidenčných pomôcok súdov zistil, v ktorých prípadoch žalobca poskytol peniaze iným osobám a ktoré spory vedie. Zároveň

okresnému súdu uložil doplniť dokazovanie výsluchom žalobcu o týchto skutočnostiach, keď sa javí ako nepravdepodobné, aby žalobca poskytoval peniaze bezodplatne, ak musí mať prinajmenšom výdavky spojené s poskytovaním peňazí. Odvolací súd uviedol, že v prípade zistenia iných prípadov bude dôležité aj bez návrhu vypočuť osoby, ktorým boli poskytnuté pôžičky od žalobcu, aby po poučení svedka popísali okolnosti, za akých im boli poskytnuté finančné prostriedky. Ďalej uviedol, že úlohou prvostupňového súdu bude tiež zistiť, či žalobca v prípade, ak poskytoval finančné prostriedky (pôžičky) aj iným osobám, mal na takúto činnosť povolenie, teda bol registrovaný v príslušnom registri centrálnej banky aj v živnostenskom registri. Zároveň okresnému súdu uložil povinnosť doplniť výsluch žalobcu hlavne na okolnosti, ak požičiaval finančné prostriedky aj iným osobám, či ich požičiaval bezúročne a z akých dôvodov.

1.2. Okresný súd zistil, že strany sporu dňa 30.09.2010 uzatvorili zmluvu o bezúročnej pôžičke, ktorú sa žalovaný zaviazal vrátiť do 03.12.2010, čo neurobil. Pôžička bola poskytnutá, ako vyplýva zo zmluvy, dňa 30.09.2010, dlh ku dňu podania žaloby predstavoval 7650 eur. Pri uzatvorení zmluvy bol prítomný svedok J. Y.. Okresný súd vychádzal z ustanovení § 488, § 489 a § 657 Občianskeho zákonníka (ďalej tiež „OZ“) a uzavrel, že samotná zmluva o pôžičke je dokladom o odovzdaní a prevzatí v nej uvedenej sumy (inak by zmluvné strany pri uzatváraní tohto typu zmluvy, kde sa nevyžaduje ani písomná forma, boli nútené zabezpečovať ďalšie nespochybniteľné dôkazy o poskytnutí finančných prostriedkov), čo bolo potvrdené aj výpoveďou svedka J. Y.. Výpoveďami svedkov bolo preukázané, že sporové strany sa poznali, žalobca mal žalovanému viackrát požičať hotovosť, ktorú, až na tento prípad, žalovaný aj vrátil. Nebol preukázaný spotrebiteľský charakter vzťahu sporových strán. Protispoločenské konanie pri poskytovaní úverov žalobcom do takej miery, aby bola naplnená skutková podstata akejkoľvek trestnoprávnej normy, ani rozpor s dobrými mravmi neboli preukázané. Žalobca síce poskytol finančné prostriedky (pôžičky) aj iným osobám, avšak v miere neprekračujúcej charakter súkromnoprávných vzťahov medzi fyzickými osobami daný právnym rámcom zmluvy o pôžičke. Nemožno potom konštatovať, že by išlo o činnosť, na ktorú by mal mať žalobca povolenie. Súd prvej inštancie preto žalobe v časti, ktorá zostala predmetom konania, vyhovel.

2. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 25. júna 2020 sp. zn. 20Co/79/2018 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietol a žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zdôrazniac prejednávaciú zásadu a dôkazné bremeno pozostávajúce z povinnosti tvrdenia a z povinnosti preukázať svoje tvrdenia, ako aj koncentráciu konania odvolací súd poukázal na to, že okresný súd sa odklonil od predošlého hodnotenia svedeckej výpovede svedka J. Y., ktorú v rozsudku z 31.05.2012 vyhodnotil ako účelovú v prospech žalobcu, no teraz ju prekvapivo považuje za dôveryhodnú bez zmienky o tom, čo ho viedlo k takému zásadnému odklonu v hodnotení dôveryhodnosti svedeckej výpovede. S odkazom na negatívnu dôkaznú teóriu odvolací súd uviedol, že ak žalovaný od počiatku namietal výplatu pôžičky, bolo povinnosťou žalobcu preukázať jej výplatu bez akýchkoľvek pochybností. Žalobcovi sa podľa odvolacieho súdu nepodarilo preukázať reálne odovzdanie peňazí žalovanému vzhľadom na nedôveryhodnosť svedka J. Y. pre obchodnoprávne vzťahy, ktoré má so žalobcom (spoločníci a konatelia H. S. G. group s.r.o., IČO: 36 650 765). Žalobca nad všetky pochybnosti nepreukázal, že dňa 30.09.2010 žalovanému ako dlžníkovi osobne odovzdal predmet pôžičky 7650 eur. Absenciu momentu faktického odovzdania pôžičky žalovanému, ktorý v konaní žalobca nepreukázal, odvolací súd označil za zásadný dôvod pre zmenu napadnutého rozsudku a zamietnutie žaloby (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/238/2010). Obsah písomnej zmluvy o pôžičke o tom, že žalovaný pôžičku 7650 eur prijíma 30.09.2010 a prijatú pôžičku uhradí v lehote do 03.12.2010 bez ďalšieho neznamená unesenie dôkazného bremena. Naopak odvolaciemu súdu sa javí (za stavu, že žalobca dôkazné bremeno neunesol), že suma pôžičky predstavovala úroky z iných pôžičiek (požičiavanie bezplatne je vysoko nepravdepodobné). Žalobca nepreukázal osobitný motív alebo vzťah k žalovanému odôvodňujúci bezplatnosť pôžičky. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalobca poskytoval finančné prostriedky neobmedzenému okruhu osôb mimo svojej podnikateľskej činnosti, bez úroku a bezodplatne. Okrem ust. § 657 Občianskeho zákonníka odvolací súd poukázal aj na § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. V zmysle rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/144/2010 aplikácia tohto ustanovenia umožňuje aj

zásah do výkonu už existujúceho práva vyplývajúceho z občianskoprávných vzťahov, nemôže ale viesť ku vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností. Žalobca uplatňuje právo ako fyzická osoba nepodnikateľ poskytujúci úvery - pôžičky ďalšiemu neobmedzenému okruhu osôb mimo svojej podnikateľskej činnosti s efektom vyhnúť sa spotrebiteľskej kontrole zmluvných podmienok, a tak konaniu so slabšou zmluvnou stranou podľa § 290 a nasl. CSP, čo podľa odvolacieho súdu predstavuje výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Za logické a právne vyústenie doterajšieho priebehu a výsledkov konania, pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania, najmä zabezpečenia spravodlivej úpravy pomerov strán sporu, pokiaľ žalobca neunesol dôkazné bremeno vo vzťahu k poskytnutiu pôžičky vo výške 7650 eur, odvolací súd označil zamietnutie žaloby. Rozhodnutie o trovách konania zdôvodnil v súlade s § 396 a § 255 CSP úspechom žalovaného v odvolacom konaní.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP s návrhom, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že považuje verdikt súdu druhej inštancie za nesprávny a výsledok rozhodnutia za rozporný s doterajšou judikatúrou vo veciach pôžičiek a vyhodnocovaním dokazovania týchto skutočností. Súd nesprávne právne posúdili unesenie dôkazného bremena ohľadom poskytnutia pôžičky. Zmena rozhodnutia okresného súdu je výsledkom nesprávneho právneho posúdenia hmotnoprávnej aj procesnej podmienky dôkaznej situácie v tomto konaní. Žalobca mal bremeno tvrdenia, že so žalovaným uzavrel zmluvu o peňažnej pôžičke, že túto pôžičku aj reálne poskytol a žalovaný dlh nevrátil a dôkaznú povinnosť preukázať uzavretie zmluvy a skutočné poskytnutie pôžičky. Žalovaný neposkytol súdu žiadne dôkazy. Žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 276/2014, v zmysle ktorého spochybňovanie objektívnosti výpovedí svedkov a účastníkov konania iba na základe ich kolegiálneho alebo iného rodinného či spoločenského vzťahu bez toho, aby vierohodnosť výpovedí spochybňovali aj iné, objektívne zadokumentované skutočnosti a dôkazy, by v prípadoch, kedy jediným dostupným dôkazom je práve iba výpoveď účastníkov konania či svedkov majúcich medzi sebou taký vzťah, viedlo k nemožnosti uniesť dôkazné bremeno navrhovateľom, a zároveň k vytvoreniu neakceptovateľnej „prezumpcie nepravdivosti“ svedeckých výpovedí či tvrdení účastníkov konania. Odvolací súd napriek jasnej zmluvnej formulácii, že žalovaný prijíma pôžičku tvrdí, že poskytnutie pôžičky nebolo dokázané; namieta porušenie rovnosti strán. Odvolací súd okolnosti riadne vyskúmané súdom prvej inštancie vyhodnotil v rozpore so skutkovými zisteniami bez zopakovania dokazovania a bez riadneho vyhodnotenia zápisnice o výsluchu svedka Y.. Namietanie výplaty pôžičky žalovaným neznamena, že súdy odmietnu štandardné dôkazy - zmluvu o pôžičke aj výpoveď svedka. Za neurčitý žalobca označil pojem „bez akýchkoľvek pochybností“ aj moment faktického odovzdania. Nedôveryhodnosť svedka Y. označil za účelovú konštrukciu, ktorá nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Postulát odvolacieho súdu, že sa mu javí, že „suma pôžičky predstavovala úrok z iných pôžičiek“ by mal byť výsledkom dokazovania. Odvolací súd principiálne stavia do negatívneho svetla zmluvnú, právne povolenú, autonómiu.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu po zopakovaní súdmi zisteného skutkového stavu uviedol, že dovolateľ sa nezaobrá reálnosťou zmluvy o pôžičke; poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/238/2010, z ktorého citoval. Údajné pochybenia odvolacieho súdu spočívajúce v nevykonaní opakovaných výsluchov svedka Y., resp. v nesprávnom vyhodnotení jeho svedectva ako zaujatého nemôže byť predmetom skúmania v dovolacom konaní, nakoľko žalobca sa jasne odvoláva na jediný dovolací dôvod, ktorým je odklon od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ku ktorému ale v zmysle vyššie citovanej ustálenej judikatúry nedošlo. Navrhol zamietnutie dovolania s uložením povinnosti žalobcovi nahradiť trovy konania žalovanému vo výške 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a aj dôvodné, a preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec mu

vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. Dovolací súd pripomína, že právnu istotu nastolenú právoplatným súdnym rozhodnutím možno v právnom štáte narušiť len v nevyhnutnom rozsahu a výnimočne, preto je dovolanie mimoriadnym opravným prostriedkom. Tomu zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je prípustné iba proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia v dovolaní nastolenej právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Žalovaný napriek tomu, že formálne označil za dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie v zmysle § 421 písm. a) CSP takto nepostupoval, keď v úvode ods. II dovolania uviedol, že „Ako dovolací dôvod je tvrdené nesprávne právne posúdenie veci súdom I. i II. inštancie, t. j. vyhodnotenia tzv. unesenia dôkazného bremena ohľadne poskytnutia pôžičky a výsledkov hodnotenia dokazovania, kedy súd odvolací bez ďalšieho preniesol na žalobcu dôkazné bremeno, ktoré uniesol nielen znením samotnej zmluvy o pôžičke, ale aj výpoveďou svedka“. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľom takto vymedzený dôvod dovolania nemožno považovať za vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 CSP, čo zakladá odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP.

7. Dovolací súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nálezy sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že je zreteľné, že dovolateľ namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu znemožňujúci žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čo je v prípade dovolania smerujúceho proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Konkrétne dovolateľ tvrdil nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu aj vady v procese dokazovania a pri hodnotení dôkazov.

8. Právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Jedným z princípov riadneho a spravodlivého procesu tvoriacich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko, Hiro Balani c. Španielsko, Georgiadis c. Grécko, Higgins c. Francúzsko).

9. Dokazovanie je časťou občianskeho sporového súdneho konania, v ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava

vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

10. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale výlučne v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. O nesprávne hodnotenie dôkazov naplňajúce dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP môže ísť aj vtedy, ak súdy pri rozhodnutí vychádzali zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo brali za základ svojho rozhodnutia určitú skutočnosť úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne, ak nezistili určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho vyplýva z vykonaného dokazovania.

11. Dovolateľ špecifikoval, že súdom prvej inštancie riadne vyskúmané okolnosti odvolací súd bez zopakovania dokazovania vyhodnotil v rozpore s týmito skutkovými zisteniami. Podstata dovolacej argumentácie spočívala v tom, že napriek jasnej formulácii v písomnej zmluve, že žalovaný prijíma pôžičku, odvolací súd toto zmluvné ustanovenie vykladá v neprospech žalobcu a tvrdí, že poskytnutie pôžičky nebolo dokázané popierajúc dôveryhodnosť svedka Y. Postulát, že „suma pôžičky predstavovala úrok iných pôžičiek“ by mal byť výsledkom dokazovania. Bez opory vo vykonanom dokazovaní odvolací súd konštatuje, že žalobca poskytoval finančné prostriedky neobmedzenému okruhu osôb mimo svojej podnikateľskej činnosti (bod 28. odvolacieho rozsudku). Aj záver o poskytovaní pôžičiek žalobcom ďalšiemu neobmedzenému okruhu osôb s efektom vyhnúť sa spotrebiteľskej kontrole zmluvných podmienok a konaniu so slabšou stranou (§ 290 CSP), čo predstavuje podľa odvolacieho súdu výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, tento preberá bez dokazovania.

12. Dovolací súd v dovolacom prieskume zistil, že odvolací súd síce (v bode 17.) odôvodnenia svojho rozsudku zdôraznil, že v konaní o zaplatenie dlhu má veriteľ povinnosť bremeno tvrdenia o tom, že s dlžníkom uzavrel zmluvu a na jej základe poskytol určité plnenie, za ktoré žalovaný neposkytol riadne a včas dohodnutú odplatu, pričom na povinnosť tvrdenia nadväzuje povinnosť označiť dôkazy preukazujúce tvrdené skutočnosti. Následne však odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatuje, že žalobcovi sa nepodarilo preukázať reálne odovzdanie finančných prostriedkov žalovanému vzhľadom na nedôveryhodnosť svedeckej výpovede svedka J. Y., ktorú vyvodil odvolací súd „pre obchodnoprávne vzťahy, ktoré má so žalobcom (spoločníci a konatelia s obchodnej spoločnosti H. S. G. group s.r.o., IČO: 36 650 765)“. Odvolací súd ďalej uviedol, že obsah zmluvy o tom, že žalovaný prijíma pôžičku, ktorá sa poskytuje vo výške 7650 eur a zaväzuje sa prijatú pôžičku uhradiť do 03.12.2010 bez ďalšieho neznamená unesenie dokazného bremena, keď sa odvolaciemu súdu javí, že suma pôžičky predstavovala úroky z iných pôžičiek; požičiavanie bezplatne označil za vysoko nepravdepodobné.

13. Z obsahu písomnej zmluvy o pôžičke vyplýva deklarácia, že pôžička „sa poskytuje v celkovej výške 7650 eur a jej príjemca H. X. sa zaväzuje, že prijatú pôžičku 7650 eur uhradí X. E. v lehote do

03.12.2010“. Nakoľko žalovaný prevzatie predmetu pôžičky (peňazí) poprel a zmluva o pôžičke je reálnym kontraktom, žalobca navrhol vykonanie dokazovania výsluchom svedka Y., ktorý odovzdanie predmetu pôžičky vo svojej svedeckej výpovedi potvrdil. Odvolací súd hodnotil dôveryhodnosť tohto svedka iba na základe jeho obchodného právneho vzťahu so žalobcom (spoločné podnikanie). Svedok je každá fyzická osoba odlišná od súdu, strán alebo ich zástupcov schopná vypovedať. Predmetom svedeckej výpovede sú skutočnosti, ktoré svedok vnímal svojimi zmyslami. Pri dôkaze výpoveďou svedka musí súd vyhodnotiť vierohodnosť výpovede s prihliadnutím na to, aký má svedok vzťah k stranám sporu a predmetu konania. Rovnako je potrebné prihliadať na rozumovú a duševnú úroveň svedka, na okolnosti sprevádzajúce jeho vnímania skutočností, o ktorých vypovedá vzhľadom k spôsobu ich reprodukcie a správaniu sa pri výsluchu (presvedčivosť, istota a plynulosť výpovede, ochota odpovedať na otázky a pod.). Rovnako je potrebné prihliadať na poznatky získané hodnotením iných dôkazov (či dôkaz výpoveďou svedka je v súlade s nimi alebo im odporuje, alebo sa vzájomne dopĺňajú). Celkové posúdenie z uvedených hľadísk poskytuje záver o pravdivosti alebo nepravdivosti tvrdených (preukazovaných) skutočností. Odvolací súd pri hodnotení svedeckej výpovede svedka Y. takto nepostupoval a dospel k záveru o nedostatku jeho kredibility výlučne na základe obchodnoprávneho vzťahu so žalobcom. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 276/2014 dospel k záveru, že „spochybňovanie objektívnosti výpovedí svedkov a účastníkov konania iba na základe ich kolegiálneho alebo iného rodinného či spoločenského vzťahu bez toho, aby vierohodnosť výpovedí spochybňovali aj iné, objektívne zadokumentované skutočnosti a dôkazy, by v prípadoch, kedy jediným dostupným dôkazom je práve iba výpoveď účastníkov konania či svedkov majúcich medzi sebou takýto vzťah, viedlo k nemožnosti uniesť dôkazné bremeno navrhovateľom a zároveň by viedlo k vytvoreniu neakceptovateľnej „prezumpcie nepravdivosti“ svedeckých výpovedí či tvrdení účastníkov konania“. Uvedeným postupom hodnotenia svedeckej výpovede iba z hľadiska jeho podnikateľského vzťahu so žalobcom odvolací súd podľa názoru dovolacieho súdu porušil právo žalobcu na spravodlivý súdny proces. Za zmienku stojí, že odvolací súd tvrdil „odklon“ súdu prvej inštancie od jeho predchádzajúceho hodnotenia svedeckej výpovede uvedeného svedka, ktorú prezentoval v rozsudku zo dňa 31.05.2012, no tento rozsudok okresného súdu bol predošlým rozhodnutím dovolacieho súdu zrušený. V ďalšom konaní bude odvolací súd pri hodnotení svedeckej výpovede postupovať podľa vyššie uvedených kritérií a nebude ju hodnotiť izolovane, ale vo vzájomnej súvislosti s ostatnými vykonanými dôkazmi, s obsahom písomnej zmluvy o pôžičke, ako aj výpovede žalovaného, ktorý podľa tvrdenia žalobcu sám údajne do zmluvy pripravenej žalobcom vlastnoručne dopísal a zmluvu podpísal.

14. Odvolací súd dospel k záveru, že sa mu javí, že suma pôžičky predstavovala úroky z iných pôžičiek. Z obsahu spisu ani odôvodnenia rozsudkov nevyplýva, na základe ktorých vykonaných dôkazov odvolací súd dospel k tomuto záveru, keď jeho púhe tvrdenie o vysokej nepravdepodobnosti bezplatného požičiavania nepostačuje. Rovnako nie je z odôvodnenia rozsudku zrejmé, na základe ktorých vykonaných dôkazov dospel odvolací súd k záveru, že žalobca poskytoval finančné prostriedky neobmedzenému okruhu osôb mimo jeho podnikateľskej činnosti. Predpokladom prijatia takéhoto záveru odvolacím súdom je, okrem vykonania riadneho dokazovania, definovanie pojmu neobmedzený okruh osôb v podmienkach posudzovaného sporu.

15. Odvolací súd pristúpil k aplikácii § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ktorý súd prvej inštancie neaplikoval) tvrdiac, že žalobca vykonáva svoje práva v rozpore s dobrými mravmi, keď ako fyzická osoba nepodnikateľ poskytuje pôžičky ďalšiemu neobmedzenému okruhu osôb mimo svojej podnikateľskej činnosti s efektom vyhnúť sa spotrebiteľskej kontrole zmluvných podmienok a konaniu so slabšou zmluvnou stranou. Z obsahu rozsudku dovolacieho súdu ale nie je zrejmé, na základe ktorých vykonaných dôkazov dospel k tomuto skutkovému záveru.

16. Na základe zhora uvedeného dovolací súd, vyhodnotiac dôvody dovolania uzatvára, že dovolateľ v dovolaní nevymedzil právnu otázku, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Vzhľadom na súčasne uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v tvrdení a dovolacím súdom zistenej existencii vady zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP) dovolací súd zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) rozsudok dovolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.